

Zondag 27 april 2025: 'Beloken Pasen'

Introductie: 'Beloken Pasen'

Vanmorgen sluiten wij op 'Beloken Pasen' de Paasweek af. Het woord 'beloken' is het voltooid deelwoord van beluiken, het tegengestelde van ontluiken. Het betekent dus afgesloten. In het Latijn heet deze zondag 'Dominica in albis', ofwel 'zondag in het wit' genoemd. Een verwijzing naar de witte doopkleren van de dopelingen die in de Paasnacht waren gedoopt. Vroeger droegen christenen die op de paasnacht waren gedoopt acht dagen lang een wit kleed, symbool van hun nieuwe geboorte. Deze deden ze op de eerste zondag van Pasen af. Traditie getrouw zet de kerk der eeuwen op deze zondag Thomas in het middelpunt. De leerling die het wonder van Pasen maar niet kon geloven. Door de ontmoeting met de Opgestane wordt hij van ongelovige tot gelovige. Een beweging die wij, als navolgers, ook steeds weer moeten of mogen maken. We zijn immers niet veel geloviger dan die openhartige leerling van Jezus.

‘Ongeloof als basis voor geloof’ (Johannes 20: 19-31)

Gemeente van Jezus Messias

Welkom allen die na het feest van Pasen zijn opgestaan. Betekent dit nu dat we goedgelovigen zijn geworden? Is ons geloof sterker geworden? Of knaagt de twijfel nog steeds aan onze ziel. Is de dood wel werkelijk overwonnen in een wereld waar oorlog en macht de dienst lijken uit te maken? Pasen als feest van opstanding, nieuw leven, is vaak een momentopname, een belangrijke, maar het Paasgeloof moet steeds weer zijn beslag krijgen.

We zijn net als Thomas, ook na Pasen, nog steeds notoire ongelovigen. Eerst zien, dan geloven. Als moderne mensen bidden wij: ‘Geloof kom ons ongeloof te hulp’.

Iemand die heel eerlijk was in zijn zoektocht naar geloof was de dichter Joost Zwagerman. In alle openheid sprak hij over zijn twijfel over de zin van het leven en het bestaan van een God die ieder mens bij name kent. Zijn eerlijkheid ervaar ik altijd als ontroerend en ook helpend.

In zijn gedicht: ‘Bestaan’ schrijft hij:

‘Nochtans belijd ik
dat ik, tegen de klippen op,
uiteindelijk in Hem geloof.

Zijn grootste en finale wapenfeit:
Hij is er niet.
Hij is de alomvattende
afwezigheid.’

Uiteindelijk gelooft Joost in God, maar dan wel, zo biecht hij eerlijk: ‘tegen de klippen op’. Zeg maar ‘tegen de stroom in’. Joost wil graag geloven, maar het gaat niet van zelf. Hij verlangt intens naar een: ‘God die aanwezig is’, maar hij ervaart God als: ‘alomvattende afwezigheid’. Die paradox is voor Zwagerman een voortdurende worsteling. Zwagerman raakt hier voor mij aan een authentieke fase in een geloofsweg. Je moet misschien eerst diep twijfelen om tot geloof te komen. Het is een horde op de mystieke ladder genomen moet worden.

Je kunt niet bewijzen dat God er is, je kunt het alleen geloven, of ondergaan. Net als Thomas zouden we graag een bewijs in handen willen hebben voor het bestaan van de Eeuwige. Maar te bewijzen is God niet. Hij is alleen te ervaren

Geloven is namelijk: 'niet zeker weten'. Geloven is principieel een tasten en zoeken. Geloven is vermoeden dat er betekenis is, dat er iets is dat groter is dan wij zelf, iets dat ons draagt en ons boven onszelf uittilt. Geloven is menen dat God alomtegenwoordig is, hopen dat God overal te vinden is. Zeker weten doe ik het niet.

Het is de discipel Thomas in wie ik me als moderne zinzoeker altijd herken. Hij is mijn held. Hij wil, kan, pas geloven als hij de wonden van Jezus heeft gezien en gevoeld. Dat de andere leerlingen het Thomas vertellen, is hem te mager. Thomas kan niet geloven uit tweede hand. 'Je kunt me nog veel meer vertellen. Ik geloof niet in verhalen.' Thomas als oerbeeld van de mens die zeker wil weten. De kerkganger die niet kan leven met alleen maar een vermoeden.

God zij dank komt Jezus op een dag Thomas tegemoet en laat hem zijn wonden zien. De tekenen van het kruis. Jezus zegt tot Thomas, de zoeker, de ongebonden spiritueel: 'Leg je vingers hier en kijk naar mijn handen, en leg je hand in mijn zij. Wees niet langer ongelovig, maar geloof.' Dan komt Thomas tot geloof. De sporen van de kruisiging in het lichaam van de opgestane Heer, zijn verwijzingen. Het zijn sporen van wat is geweest en duiden op het Messiaanse. Jezus helpt Thomas te geloven door hem te wijzen op de tekenen.

Paus Gregorius zegt in de zesde eeuw in een preek: 'Het ongeloof van Thomas is voor ons van groter nut dan het geloof van de twaalf discipelen.' Deze discipel, deze mens gaat ons immers voor in de beweging van ongeloof naar geloof. Hij helpt ons geloven te zien als het betekenis geven van de tekenen om ons heen. We moeten zelf speuren naar de tekenen die naar God verwijzen. En die zijn er ruimschoots. Geloven is speuren naar verwijzingen naar God.

Geloven is het zoeken naar sporen van God. Het ontdekken van tekenen die verwijzen naar de Eeuwige. En als we als mensen goed om ons heen kijken, dan is God overal. Zeker in de natuur, de Schepping, in de tuin van het leven, zien we overal sporen van God.

In de zon die opkomt, het begin van de dag, alles is nog fris en vol verwachting. Te weten dat je leeft en ademhaalt, dat is een spoor dat naar God verwijst. De zomerse warmte en nachtelijke kou, de stuiterende voetballen van spelende kinderen; zijn tekenen die naar God verwijzen. God als Schepper van het leven.

Het is goed, zo niet noodzakelijk, om in je zoektocht naar sporen van God, dit met anderen te delen. We leven allemaal in onze eigen biotoop, ons eigen wereldje, ons eilandje. Iedereen ervaart of begrijpt iets anders van God. Ieder mens heeft weer een ander spoor van God in zijn leven gevonden. Daarom is het goed om met elkaar deze sporen te delen. Dit delen schept een gemeenschap en deze noemen we met een Grieks woord: ekklesia, oftewel: kerk. Juist in de kerk, in deze familie, mag je elkaar deelgenoot maken van je reis, van je zoeken en vinden. De ene keer laat jij een spoor van God zien aan je buurman in de kerk, een andere keer laat een ander jouw een spoor ontdekken. Zo dragen we elkaar.

In deze gemeenschap, deze kerk, zoeken we elkaar op om de heilige sporen naar God betekenis te geven. Vieringen zijn bij uitstek pogingen om elkaar te helpen God te duiden in ons leven. Een viering kan trouwens zelf een spoor naar God worden.

Voor mij en velen anderen was de afgelopen Paasnachtviering een waardevol spoor naar de Eeuwige. In het samen zingen, het binnenbrengen van het Licht, het luisteren naar muziek, het tot leven brengen van het Woord, het gebed, hielpen mij het gewone te overstijgen. Het samen zoeken naar het geheim, het delen, jong en oud, werd voor mij een betekenisvol spoor naar God. Het was en is een uitdaging om in vieringen de droom van Jezus Messias te ervaren. Liturgie, vieren als hoopvol spoor naar God.

Joost Zwagerman belijdt in zijn gedicht dat 'God dagelijks in hem opstaat'. Alleen zie je dit als mens niet altijd. Je ziet alleen wat je als mens op dat moment kunt zien. Het is juist in de ontmoeting met andere mensen die zoeken, die geloven 'tegen de klippen op' dat we elkaar kunnen wijzen op God die steeds weer in ons opstaat. Die levend wordt in ons bestaan. Je kunt er niet altijd wat aan doen, als je God niet ervaart, of dat God voor jou ver weg is. Het is dan godzijdank de ander, in een viering, of tijdens het koffiedrinken na een viering, of tijdens een gesprek bij de stamtafel, dat je het gaat zien: God is in mijn ziel opgestaan.

De Ekklesia, als bijzondere gemeenschap, de kerk drukt uit dat we bij elkaar worden gebracht, geroepen als het ware, door het verlangen God op het spoor te komen.

Moge het zo zijn
Jeroen Jeroense
23 april 2025
Elst

Joost Zwagerman – Bestaan

Nochtans belijd ik
dat ik, tegen de klippen op,
uiteindelijk in Hem geloof.

Zijn grootste en finale wapenfeit:
Hij is er niet.
Hij is de alomvattende
afwezigheid.

Erg is dat niet.
Ik ben er evenmin.

Dat schept een band.
In zijn voldongen vacuüm
houdt Hij zich uit de aard der zaak
en uit principe blind en doof.

Dat is verdrietig:
men verlangt naar Hem.

Toch is Hij hier.
Dagelijks staat Hij in mij op.

Men ziet dat niet.
Ik kan daar niets aan doen.
Het is Gods rotstreek in een notendop.

Caravaggio: Omgelovige Thomas (1602)